

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
проф. Юрій ЛЯННОЙ

«28» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З ОСНОВ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТРА
ЗА СПЕЦІАЛІСТЮ 011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
(Педагогіка вищої школи)
для іноземців та осіб без громадянства**

Розглянута на
засіданні

Приймальної комісії
«28» березня 2024 р.

Протокол № 5

Суми – 2024

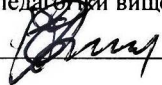
Програма вступного іспиту з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи) для іноземців та осіб без громадянства.

Ухвалена на засіданні кафедри
менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

11 березня 2024 р.

Протокол № 8

Завідувач кафедрою менеджменту освіти та
педагогіки вищої школи

 професор Олена КОЗЛОВА

Голова комісії

 професор Олена КОЗЛОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи) для іноземців та осіб без громадянства, кваліфікація: «Магістр освітніх педагогічних наук. Викладач закладу вищої освіти» приймаються особи, які мають повну вищу освіту. Форма фахового вступного випробування – тести.

Враховуючи демократичні перетворення, що відбуваються сьогодні у всіх сферах життя суспільства, актуальності набувають питання реформування вищої школи, стратегічних завдань і шляхів оновлення освітньої та професійної підготовки. Суспільна потреба в ініціативних, авторитетних, усебічно освічених фахівцях, здатних до подальшого розвитку і самонавчання, духовного і професійного вдосконалення, актуалізує соціальне замовлення на підготовку педагогів нової генерації, здатних до оволодіння сучасними інформаційними і педагогічними технологіями, відкритих до діалогу із здобувачами освіти, свідомих у ставленні до обраної професії як творчої місії. Це зумовлює необхідність розвитку навичок проектування професійно-педагогічної діяльності, формування широкого кола ключових компетентностей учительського фаху, спрямовує на пошуки ефективних шляхів удосконалення професійно-педагогічної підготовки, на створення умов, що стимулюють фахове зростання вчителів, узгодження між професійним самовизначенням і професійним відбором до системи педагогічної освіти.

Науковими основами програми фахового вступного усного іспиту з «основ педагогіки вищої школи» є положення класичної дидактики та наукові нароби провідних сучасних фахівців.

Система оцінювання:

Незадовільно – 0 – 99 балів

Початковий рівень – 100 – 129 балів

Достатній рівень – 130 – 153 балів

Середній рівень – 154 – 176 балів

Високий рівень – 177– 200 балів.

Форма вступного випробування з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки – тести.

Кількість завдань у тестах – 30.

Час, відведений для написання відповідей – 2 години.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ.

Тема 1. Предмет і соціальна місія педагогіки вищої школи.

Педагогіка як наука. Її мета, завдання, принципи. Предмет та функції педагогіки вищої школи. Категоріальний апарат педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Сучасні тренди у вищій освіті України. Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання на основі принципів індивідуалізації, суб'єктності, системності, проблемності, цілісності й наступності, академічної свободи та академічної доброчесності, інтеграції з ринком праці, з урахуванням особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, індивідуально-творчого та праксеологічного підходів.

Тема 2. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи.

Теорія і методологія наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи. Сутність наукового і педагогічного пізнання. Особливості науково-педагогічного дослідження. Методологічні підходи до підготовки майбутніх педагогів. Сучасні концепції розвитку освіти і педагогіки. Теоретичні та емпіричні методи. Організація науково-педагогічного дослідження у галузі педагогіки вищої школи.

Розділ II. ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 3. Витоки, сучасний стан і міжнародний вектор розвитку вищої освіти.

Історичні витоки вищої освіти на території України. Становлення та розвиток перших університетів на території України. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні.

Нормативно-правова база розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції. Характеристика вищої освіти в Україні. Закон України «Про вищу освіту». Основні цілі освіти. Принципи освіти в Україні. Рівні і ступені вищої освіти в Україні. Типи закладів вищої освіти в Україні.

Мета і завдання сучасної вищої школи. Цінності та самореалізація особистості. Права та обов'язки викладачів і студентів. Тенденції та особливості розвитку вищої освіти в міжнародному контексті.

Тема 4. Управління та моніторинг якості освітнього процесу у вищій школі.

Управлінська компетентність майбутнього викладача вищої школи. Наукові засади моніторингу та оцінювання якості освіти. Моніторинг систем управління якістю освіти закладів вищої освіти. Формування готовності до практичної діяльності як майбутніх фахівців з оцінювання в освітній галузі та застосування практичних навичок у професійно-педагогічній діяльності. Підготовка спеціалістів у галузі освіти до участі і використання міжнародних програм оцінки якості освіти.

Розділ III. ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 5. Організація освітнього процесу у вищій школі.

Традиційні та інноваційні форми, методи і технології навчання. Компетентнісний підхід як системна інновація у вищій школі. Технологія контекстного навчання. Технологія особистісно орієнтованого навчання. Інтерактивні технології. Технології проблемного навчання. Інформаційно-телекомунікаційні технології. Технології дистанційного навчання. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.

Форми навчання: аудиторні (лекції, семінарські, практичні заняття, тренінги, самостійна робота, лабораторні роботи, індивідуальні заняття, групова проєктна робота), позааудиторні (наставництво, консультації, підготовка і захист кваліфікаційної роботи; виробнича (педагогічна) асистентська практика; здійснення індивідуальної науково-дослідної діяльності, гурткова робота й робота у проблемних групах). Лекція як основна форма організації освітнього процесу у вищій школі. Переваги та недоліки традиційних та інноваційних форм і методів навчання.

Тема 6. Педагогічна майстерність і професійний імідж викладача вищої школи.

Сучасні вимоги до викладача вищої школи. Професійні обов'язки викладача закладу вищої освіти. Професійні та особисті характеристики викладача вищої школи. Сутність педагогічної діяльності, педагогічної майстерності, педагогічної техніки, майстерності педагогічного спілкування. Сутність основних понять (педагогічна майстерність, професійна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура, імідж викладача, педагогічне спілкування тощо) та їх взаємозв'язок. Структура педагогічної майстерності викладача вищої школи. Професійний імідж викладача вищої школи. Емоційний інтелект викладача вищої школи. Психологічні особливості професійних деформацій і професійне вигорання викладача вищої школи.

Тема 7. Взаємодія викладача і здобувача вищої освіти.

Викладач і студент як суб'єкти освітнього процесу. Партнерська міжособистісна взаємодія та ділова комунікація. Стили спілкування викладача і студента. Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти. Лекція як навчальний діалог педагога і студентів, майстерність побудови діалогічної взаємодії на занятті та в позанавчальному процесі. Структура педагогічної взаємодії та стилі взаємодії в умовах конфлікту. Основи взаємодії та

взаєморозуміння в контексті професійного спілкування викладача вищої школи.
Здатність працювати в команді.

Розділ ІV. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ І ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 8. Організація наукової діяльності у вищій школі.

Особливості організації та проведення наукової і науково-дослідницької роботи в закладі вищої освіти. Методи й методики проведення наукового дослідження. Види і форми науково-дослідницької роботи у вищій школі, науково-дослідна компонента навчального процесу, самостійна науково-дослідна пошукова робота, науково-дослідна робота, що здійснюється під керівництвом наукового керівника. Науково-педагогічні працівники, види та форми науково-дослідної роботи, комплексні та цільові програми, індивідуальні плани, планування, аналіз, облік і прикладний моніторинг дослідницької діяльності провайдерів. Академічна культура викладача вищої школи і здобувача вищої освіти.

Тема 9. Організація виховного процесу у вищій школі.

Сутність, структура, функції та етапи організації виховної роботи у закладі вищої як одного із важливих чинників формування особистості майбутнього фахівця. Мета та завдання виховної роботи у закладі вищої освіти. Управлінський аспект в організації виховної роботи. Особливості роботи куратора академічної групи. Сутність громадянського виховання студентської молоді.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Предмет і методи педагогічної науки.
2. Педагогічні ідеї видатних педагогів.
3. Роль освіти і педагогіки в розвитку суспільства.
4. Система освіти в Україні. Структура, рівні, типи закладів вищої освіти.
5. Нормативно-правові засади розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції.
6. Характеристика вищої освіти в Україні. Закон України «Про вищу освіту».
7. Мета і завдання сучасної вищої школи.
8. Цінності та самореалізація особистості.
9. Права та обов'язки викладачів і студентів.
10. Педагогічна майстерність викладача.
11. Принципи й методи навчання у закладі вищої освіти.
12. Особливості організації освітнього процесу в закладі вищої освіти в умовах сьогодення.
13. Компетентністний підхід у вищій освіті.
14. Діагностика й контроль знань у закладі вищої освіти.
15. Студентська група як суб'єкт освітнього процесу.
16. Лекційна й семінарська робота викладача й студента.
17. Евристичне навчання у вищій школі.
18. Дослідницька діяльність студентів.
19. Проблемні методи навчання.
20. Особливості індивідуальної роботи викладача зі студентами.
21. Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти.
22. Характеристика методів педагогічного дослідження.
23. Закономірності і принципи виховання.
24. Мета і завдання, основні напрями сучасного виховання.
25. Мета, завдання, зміст громадянського виховання.
26. Розумове виховання: суть, завдання, зміст. Формування світогляду в контексті розумового виховання.
27. Моральне виховання. Основні завдання, зміст морального виховання.
28. Естетичне виховання: суть, завдання, зміст.
29. Формування екологічної культури молодого покоління.
30. Фізичне виховання і формування здорового способу життя.
31. Методи, прийоми і засоби виховання.
32. Основні форми виховної роботи.
33. Поняття колективу. Педагогічне керівництво студентським колективом.
34. Актуальні проблеми дидактики.
35. Процес навчання. Сутність і функції (освітня, виховна, розвивальна).
36. Типи і види навчання. Сутність проблемного навчання.
37. Закономірності і принципи навчання.
38. Нові підходи до змісту освіти.

- 39.Методи, прийоми і засоби навчання.
- 40.Класифікація методів навчання.
- 41.Типи і структура лекції.
- 42.Роль самостійної навчальної роботи студентів.
- 43.Сутність оцінювання знань, умінь та навичок студентів.
- 44.Особистісно-орієнтовані технології навчання.
- 45.Інноваційна педагогічна діяльність.
- 46.Дидактичні основи дистанційного навчання: переваги і ризики.
47. Самоосвіта і самовиховання.
48. Індивідуалізація і диференціація освітнього процесу.
- 49.Якість вищої освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Комплект тестових завдань вступного іспиту з «Основ педагогіки вищої школи» для вступу на навчання для здобуття ступеня Магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи) для іноземців та осіб без громадянства містить два варіанти.

Кожен варіант складається із тестових завдань, що охоплюють різні блоки навчальних дисциплін професійно-практичної підготовки у відповідній галузі.

Загальна кількість запитань у завданні – 30. Відповідь на питання оцінюється у 8 балів. Завдання вважаються виконаними, якщо абітурієнт вибрав і позначив правильну відповідь у відповідній частині завдання.

Загальна кількість балів – 200. Час виконання завдання – 2 години. Результат абітурієнта до 100 балів оцінюється як «незадовільно» – вступне випробування вважається не складеним, 100 балів і вище – «склав». Додаткові матеріали та обладнання під час фахового вступного випробування не використовуються.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Козлова О. Г. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 178 с.
2. Корж-Усенко Л. В., Рибалко П. Ф. Нормативно-правові засади розвитку вищої освіти в Україні в умовах євроінтеграції //Фізико-математична освіта. – 2021. – № 3 (29). – С. 74–80.
3. Кузьмінський А. І., Омельяненко В. П. Педагогіка : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Знання, 2007. – 447 с.
4. Мартинець Л. А. Педагогіка вищої школи: опорний конспект лекцій. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 40 с.
5. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – Х. : «Стильна типографія», 2019. 267 с.
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 472 с.
7. Навчальний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» /Уклад. А. В. Лисенко. – Полтава: ПолтНТУ, 2018.102 с.
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Законодавство України : база даних / Верховна рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Законодавство України : база даних / Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
10. Пшенична Л. В. Забезпечення якості вищої освіти в контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту» // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. – № 2(66). – 344с. С. 113–128.
11. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах. Суми, 2000. – 208 с.
12. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський рівень), галузь знань Освіта/Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки : затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 520 від 11.05.2021 року https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/05/17/011.Osvitni.ped.nauky.mahistr_17.06.docx
13. Шквир О. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Хмельницький: ХГПА, 2020. 94 с. URL: http://212.111.198.18:88/jspui/bitstream/123456789/217/1/lekcii_text.pdf
14. Фіцула М. М. Педагогіка : Посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К. : Вид. центр «Академія», 2000. 542 с.

